

Evaluatie en aanbevelingen Regionale Energie Strategie Noord-Holland-Noord (RESNHN) richting RES 1.0

4 mei 2020

Participatie uitvergroot

Het is goed dat overheden vanuit het Klimaatakkoord serieus aan de slag zijn met de energietransitie. De Vereniging Energiecoöperaties en -initiatieven Noord-Holland (VEINH) heeft een jaar meegedraaid in het traject van de RES NHN en deelt graag haar ervaring en advies over het proces met het oog op het vervolg. Dit gaat specifiek over het onderwerp Participatie aangezien wij daar een leemte zien en gezien het feit dat participatie in ons eigen DNA zit. Deze inzichten en adviezen zijn bestemd voor zowel de RES organisatie als voor de overheden provincie, gemeenten en waterschap.

Participatie wordt breed gezien als essentieel voor de RES. Aan het aantal door de RES-organisatie opgezette ateliers en deskundigen-bijeenkomsten richting de recente concept RES NHN is te zien dat de RES-organisatie en overheden allerlei stakeholders actief betrekken. Dat ervaart VEINH als positief. Er missen volgens ons wel vier cruciale punten, die in het vervolg richting RES 1.0 nodig opgepakt zouden moeten worden om de kans op succes te vergroten.

ERVARINGEN EN ADVIEZEN VOOR HET VERDERE PROCES

- 1. Zorg voor echte invloed en doe aan verwachtingsmanagement.** Wanneer je als deskundige, stakeholder, bedrijf of burger wordt uitgenodigd om deel te nemen aan bepaalde RES-sessies, is het verstandig om duidelijk te maken waar de grenzen van de beïnvloeding liggen. Wat wordt er met tijd, energie, kennis en deskundigheid van mensen gedaan? Als dat niet van tevoren expliciet wordt gemaakt, zullen mensen teleurgesteld raken en later afhaken. Organiseer ook dat de omgeving invloed heeft op het ontwikkelproces, anders blijft het woord participatie leeg.
- 2. Maak een Participatieplan.** Overheden erkennen dat participatie van bewoners en bedrijven van essentieel belang is om tot een gedragen energietransitie te komen. Helaas merken wij dat de stap van ambitie naar realiteit lastig te maken is en stellen daarom voor om een Participatieplan op te stellen. Sterke participatie moet en kan geborgd worden in het proces. Dit is te belangrijk om aan individuele lokale overheden over te laten aan het einde van trajecten. Hoe eerder hoe beter! Aanbevelingen:
 - Ontwikkel een breed gedeelde definitie van participatie in de energietransitie;
 - Ontwikkel een set tools om aan deze definitie te kunnen voldoen;
 - Informeer alle stakeholders (professionals, burgers, bedrijven) over de definitie en de tools voor participatie in het gehele proces. Geef ook mee wat ze niet moeten verwachten qua participatie;
 - Geef iedereen actief de tools in handen voor participatie;
 - Zet een monitorsysteem op voor participatie, zodat geleerd kan worden en indien gewenst bijgestuurd kan worden.
- 3. Neem juist de mensen mee die nog onverschillig of juist negatief staan tegenover de energietransitie.**
 - Begin zo vroeg mogelijk met participatie door heel Noord-Holland Noord te informeren over de RES.
 - Beperk de brede informatie niet tot RES-jargon; gebruik beeldende informatie over hoe windparken en zonnecentrales er uit kunnen zien en wat ze positief kunnen betekenen; probeer in fact sheets of andere middelen ook aan te geven hoe vaak gemelde nadelen van windmolens of zonnepanelen verzacht kunnen worden –

daarvan zijn al veel voorbeelden beschikbaar (denk aan monitors die windmolens uitzetten zodra er een vogel in de buurt komt, het combineren van zonnepanelen op gronden met hagen, bloemen en schapen, etc)

- Probeer mensen meteen in een positieve stand te krijgen. Dus liever niet: ‘het moet nou eenmaal van bovenaf’; maar juist: ‘we vinden het zelf zeer belangrijk, we gaan het samen doen en kijk eens hoe mooi het kan worden’.
 - ‘50% in eigendom van de lokale omgeving’ is een streven dat in het Klimaatakkoord is opgenomen. Gebruik dat voluit in de communicatie, want dat helpt met draagvlak.
 - Maak duidelijke knooppunten met duurzame warmte en mobiliteit.
- 4. Bied ondersteuning aan lokale en regionale initiatiefnemers.** Of het nu bijvoorbeeld om boeren, energiecoöperaties, maatschappelijke organisaties of bedrijven gaat: als ze initiatief nemen voor duurzame energieprojecten, dan is het goed om initiatiefnemers hierin steunen. Ook initiatieven die nu nog buiten zoekgebieden vallen. Het is belangrijk voor de voortgang van de gehele energietransitie dat a) initiatiefnemers voor vol aangezien worden, en b) initiatieven worden gesteund op gebieden waar ze steun nodig hebben. Dat kan bijvoorbeeld gaan om startkapitaal, regelgeving, hulp bij professionalisering, subsidies of kennis. Deze initiatieven zullen mits volwaardig begeleid vliegwielen zijn voor een lokale en regionale energietransitie met volop draagvlak en economische stimulansen.